

Morfologia-kurssin luentomateriaaleja

Juho Härme

13. syyskuuta 2016

Sisältö

1	Luento 5: sija kieliopillisena kategoriana	2
1.1	Sekamuotoja ja poikkeuksia	2
1.1.1	Muutoksia vartaloissa	2
1.1.2	Monikkoon liittyviä poikkeuksia	4
1.1.3	Sekadeklinaatioita	5
1.2	Deklinaatioista ja painotyypeistä	6
1.2.1	I deklinaation painotyypit	7
1.2.2	II deklinaation painotyypit	9
1.2.3	III deklinaation painotyyppejä	12
1.2.4	IV deklinaation painotyyppejä	13

1 Luento 5: sija kieliopillisena kategoriana 2

- [Takaisin sivun ylälaitaan](#)
- [Lataa PDF](#)
- [Tutki luentokalvoja](#)
- [Tutki tuntitehtäviä](#)

(Huom: pdf-versiossa wiktioarylinkit eivät toistaiseksi toimi)

Tällä luennolla sijakategoriaa käsitellään vielä taivutusopin kannalta ja tarkastellaan poikkeuksia edellä esitettyihin deklinaatioihin. Lopuksi pohditaan sanapainon vaihtelua eri taivutusmuodoissa.

1.1 Sekamuotoja ja poikkeuksia

Edellä lueteltujen viiden taivutustyyppin voi nähdä muodostavan selkeimmät pääryhmät, joihin suurin osa substantiiveista voidaan sovittaa. Näiden ulkopuolelle jää kuitenkin väistämättä iso joukko substantiiveja. Seuraavassa esitetään muutamia huomioita ja säännönmukaisuuksia näistä sanoista.

1.1.1 Muutoksia vartaloissa

Äänteenmuutokset

Väistyvä vokaali Ehkäpä merkittävin yksittäinen sanojen sijataivutukseen vaikuttava morfofonologinen ilmiö on niin sanottu väistyvä vokaali (беглый гласный). Tällä ilmiöllä viitataan lähinnä /o/- ja /э/-vokaalien vaihteluun nolläänteen/nollavokaalin (нуль звука/нуль гласного) kanssa. Katsotaan paria esimerkkiä¹:

- (1) Световой сигнал выдергивал её из глубокого **сна**.
- (2) Враждебность к **иностранцам** в России глубоко обеспокоила его
- (3) “Два пункта в справочнике, пара-тройка **статей** в прессе это и убило Бернара Луазо”

Esimerkkien 1–3 lihavoidut substantiivit ovat kaikki sanoja, joiden taivutusmuodoissa väistyvän vokaalin ilmiö näkyy. Esimerkiksi sananmuodon *сна* yksikön nominatiivi on *сон* ja sananmuodon *иностранцам* иностранец. Myös sananmuoto *статьей* osuu väistyvän vokaalin piiriin, vaikkei ensi silmäykseltä siltä näyttäisikään. Katsotaan ilmiötä tarkemmin Nikunlassin (2002: 113-114) ja Šeljakinin (2006: 59-60) pohjalta.

Nikunlassin mukaan väistyvälle vokaalille voidaan esittää yksinkertainen perussääntö: jos sananmuodossa väistyvänä vokaalina ilmenevä foneemi esiintyy **ennen nollapäätettä** (ø), se edustuu konkreettisena vokaalina, muussa tapauksessa nollavokaalina.

Ajatellaan edellä esitetyn pohjalta sanaa *сон* ja katsotaan sen taivutusparadigmaa (mukana sekä yksikkö että monikko):

---

¹esimerkit [kansalliskorpuksesta](#)

Sija	Päätemorfi	esim.
y.nom.	∅	сон
y.gen.	/a/	сна
y.akk.	/∅/ ~ /a/	сон
y.dat.	/y/	сну
y.instr.	/ом/	сном
y.prep.	/e/ ~ /и/	сне
---	---	---
m.nom.	/и/	сны
m.gen.	/ов/	снов
m.akk.	/и/	сны
m.dat.	/ам/	снам
m.instr.	/ами/	снами
m.prep.	/ах/	снах

Kuten taulukosta huomataan, ainoa sija, joka edustuu nollapäätteenä, on yksikön nominatiivi. Edellä esitetyn säännön mukaisesti tällöin myös väistynyt vokaali esiintyy oikeasti vokaalina, muissa tapauksissa nolläänteenä. Šeljakinin (2006: 59) luokittelussa *сон* kuuluu ensimmäiseen väistynyt vokaalin sisältävien sanojen ryhmään. Edellä mainittu *статья* sekä esimerkiksi sanat *ведро*, *окно* kuuluvat toiseen, jossa ainoa väistynyt vokaalin sisältävä muoto on monikon genetiivi. Tämä sopii edellä esitettyyn sääntöön: näillä sanoilla monikon genetiivi esiintyy nimenomaan nollapäätteenä.

Pohdi tarkemmin ilmiötä tutkimalla esimerkiksi seuraavien sanojen taivutusmuotoja (klikkaamalla linkkiä pääset wikisanakirjan artikkeliin):

- рот, сон, ров, рожь, лоб, мох, лед, шов, день, лев, пенё
- посол, орёл, пепел, котёл
- висок, дружок,
- локоть, ноготь,
- огонь, корень,
- любимец, перец,
- воробей, муравей, ручей

Monikon genetiivimuoto *статъей* saattaa vielä hämätä. Miten niin siinä on väistynyt vokaali? Sanan /статья/ juurimorfi on tarkkaan ottaen /статъ/ eli foneettisessa asussa /статj/ (pehmeä merkki ei merkitse tässä kohden pelkkää liudennusta – tähän riittäisi pelkkä я-kirjainkin). Nollavokaalin sisältävissä muodoissa *статья* taipuu siis *статъи*, *статъям* jne. Monikon genetiivi on kuitenkin nollapäätteinen, eli muoto olisi ilman väistynyttä vokaalia juurimorfi + ∅, toisin sanoen /статj/ + ∅. Tähän nollapäätteen edelle livahtaa väistynyt vokaali e, jolloin muoto on /статеj/∅/. Tätä ei tule sekoittaa /eй/-morfeemiin monikon genetiivin tunnuksena, vaan monikon tunnus on tässä nollapäätte ja vokaali kuuluu juurimorfiin – se ei vain esiinny nykykielessä sanan muissa muodoissa.

Kyseessä on siis melko laaja, muttei kuitenkaan automaattinen ilmiö. Se esiintyy substantiiveilla tiettyjen suffiksien yhteydessä, ei kuitenkaan aina. Usein väistynyt vokaalin

ennustamisessa auttaakin paitsi suffiksi, myös sanapaino. Esimerkiksi sanat *америкАнец* ja *иностранец* sisältävät väistyvän vokaalin, sana *близнец* ei. Sanat *кОрень* ja *кАмень* sisältävät väistyvän vokaalin, sana *олЕнь* ei. Lisäksi on todettava, että tiettyjen konsonanttijhdistelmien läsnä ollessa nollavokaali ei esiinny, vaikka voisi olettaa: *хитрЕц-хитреца*.

Muita ääntenmuutostapauksia Väistyvän vokaalin lisäksi myös eräät muut ilmiöt vaikuttavat substantiivien sijataivutukseen. Näitä ovat esimerkiksi *x/u*-vaihtelu ja *κ/ч*-vaihtelu: *Ухо/Уха* mutta *Уши/ушЕй* - *Око/Ока*, mutta *Очи/очЕй*. Lisäksi sanalla *сосед* on monikossa liudentunut vartalo (vrt. yks.gen. *соседа* - mon.gen *соседей*). (Nikunlassi 2002: 141).

Yksittäisiä tapauksia Substantiiveilla *мать* ja *дочь* on useimmissa sijamuodoissa poikkeava vartalo:

Sija	Päättemorfi	esim.1
Nom.	/ø/	мать
Gen.	/и/	матери
Akk.	/ø/	мать
Dat.	/и/	матери
Instr.	/ju/	матерью
Prep.	/и/	матери

Toinen huomionarvoinen vartalonmuutosten ryhmään osuva sanajoukko ovat yhdys-sanat tyyppiä *полдень*. Nämä sanat voivat saada ylimääräisen y-vokaalin: *полубутылки*, *полубутылке* jne. Tästä ilmiöstä ei kuitenkaan ole mahdollista tehdä yleispätevää sääntöä. Esimerkiksi Šeljakin(2006: 50) toteaa (korostus minun):

“При изменении по падежам ... компонент пол **может заменяться** компонентом полу”

Jonkinnäköisenä suuntaviivana voinee sanoa, että y-vokaalin sisältävät muodot ovat usein tyyliltään kirjallisempia.

Isachenko (2003[1965]: 167) mainitsee vielä esimerkiksi seuraavia poikkeuksellisesti taipuvia sanoja (linkit vievät wikisanakirjan artikkeleihin, joista voit tutkia taivutusta tarkemmin): *курица*, *чудо*, *небо* *судно*.

Aivan omanlainen poikkeuksensa on sana *мечта*, jonka monikon genetiivimuoto on hankala määritellä. Ainoa järkevä ratkaisu on käyttää muotoa *мечтаний*, jonka voi varsinaisesti nähdä olevan peräisin sanasta *мечтание*.

1.1.2 Monikkoon liittyviä poikkeuksia

Monilla 1. deklinatioon kuuluvilla sanoilla monikon päätte ei aina ole odotuksenmukaisesti /и/, vaan tietyissä tapauksissa /а/. Näin on esimerkiksi seuraavilla sanoilla (täydellinen lista ks. Шелякин 2006: 52–53):

бок, век, глаз, дом, адрес, берег, вечер, лагерь, паспорт, профессор

Joillakin substantiiveilla puolestaan on kaksi eri monikkomuotoa, niin että muodoilla usein on eri merkitys. Tällaisia sanoja ovat esimerkiksi *образ* (*образы*, ‘hahmot’ - *образА*, ‘ikonit’), *пропуск* (*пропуски*, ‘poissaolot’ - *пропускаА*, ‘pääsylvat’), *лист* (*листы*, ‘paperit/sivut’, *Листья*, ‘lehdet’).

Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää sanojen *колени* ja *яблоко* monikoihin. Sanalla *колени* on kaksi monikon nominatiivia, joista toinen (*коленА*) ei viittaa polviin fysiologisenä ilmiönä vaan esimerkiksi Israelin heimoihin Raamatussa; muoto *колени* on se, joka viittaa *колени*-sanaan sen tutummassa merkityksessä. *Яблоко*-sana muistuttaa taivutukseltaan *колени*-sanaa siinä mielessä, että sekin noudattaa muuten neljättä deklinatiota, mutta monikon nominatiivi ei osukaan edellä monikon kolmanneksi deklinatioksi määriteltyn ryhmään vaan ilmaistaan */и/-*morfilla.

1.1.3 Sekadeklinatioita

Tiettyt sukunimet taipuvat muuten 1. deklination mukaan, mutta niiden yksikön instrumentaalimuoto muistuttaa adjektiivien instrumentaalimuotoa:

Sija	Päättemorfi	esim. 1	esim.2
Nom.	/ø/	Иванов	Малкин
Gen.	/а/	Иванова	Малкина
Akk.	/а/	Иванова	Малкина
Dat.	/у/	Иванову	Малкину
Instr.	/ым/	Ивановым	Малкиным
Prep.	/е/	Иванове	Малкине

Kuitenkin esimerkiksi *ук-*päätteiset sukunimet saavat normaalin yksikön instrumentaalilin päätte:

(4) фильм с Малкиным и Ковальчуком

Toinen esimerkki sekadeklinatiosta on sana *путь*, jossa sekoittuvat ensimmäisen ja kolmannen deklination päätteet siten, että instrumentaalilin päätte on ensimmäisen deklination mukainen, genetiivi, datiivi ja prepositionaali kolmannen. Vertailun vuoksi alla on kuvattu myös yksi substantiivi kummastakin varsinaisesta deklinatiotyypistä:

Sija	Päättemorfi	esim 1.
Nom.	/ø/	путь
Gen.	/и/	пути
Akk.	/ø/	путь
Dat.	/и/	пути
Instr.	/ом/	путём
Prep.	/и/	пути

1.2 Deklinaatioista ja painotyypeistä

Aleksandr Isatšenko toteaa laajassa venäjän kieliopin kuvauksessaan seuraavasti (2003[1965]: 129):

Морфологическая характеристика имен существительных в русском языке не ограничивается указанием всех падежных окончаний. Чтобы правильно пользоваться словом, необходимо усвоить его акцентологические особенности.

Vapaan sanapainon takia olennaista venäjän substantiivien morfologiassa on paitsi päätteiden tunteminen, myös sen tiedostaminen, että eri sananmuotojen ääntämys vaihtelee painon osalta ja myös painon suhteen sanoja voidaan jossain määrin ryhmitellä.

Tässä yhteydessä ei luennoilla ehditä tekemään erityisen kattavaa katsausta eri painotyyppisiin, vaan tarkempi tutustuminen painotyyppisiin jää itsenäisen opiskelun varaan.

Käytännössä sanapainoa pohdittaessa on kaksi vaihtoehtoa: joko paino sijaitsee vartalolla tai päätteellä. Eri painotyypit voidaan hahmottaa tämän opposition valossa niin, että tyypit erottaa toisistaan se, missä muodoissa paino on päätteellä, missä taas vartalolla. Usein yksikkö ja monikko muodostavat selkeän jakolinjan, mutta myös yksittäiset sijat voivat erottua joukosta. Merkittävä jakolinja kulkee nominatiivin ja *obliktivisijojen* (косвенные падежи) välillä: usein esimerkiksi poikkeava monikon taivutusmuoto on juuri nominatiivi.

Itse asiassa hivenen yksinkertaistaen substantiivien sanapainon vaihtelun voi typistää seuraavaan L.L. Kasatkinin (2006: 68) esittämään taulukkoon:

Типы Формы		АА	ВВ	АВ	ВА	АС	ВС	СА	СС
Ед. ч.	И. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	Р. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	Д. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	В. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	Т. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	П. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
Мн. ч.	И. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	Р. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	Д. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	Т. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	П. п.	■	○	■	○	■	○	■	○
	П. п.	■	○	■	○	■	○	■	○

Kuva 1:

Taulukossa neliöt merkitsevät sanavartaloa, ympyrät päätettä. Musta neliö tai ympyrä tarkoittaa painon sijaintia. Taulukko listaa tavalliset kahdeksan painotyyppiä ja osoittaa painon vaihtelun säännönmukaisuuden. Siihen kannattaa palata, kun käyt läpi seuraavassa esitettyjä deklinaatiokohtaisia painotyyppiä. Tarkasteluni perustuu Isatšenkon (2003[1965]: 130–136, 141–143, 152–156, 161) esitykseen.

1.2.1 I deklinaation painotyytit

Ensimmäisen deklinaation sanoille voidaan erottaa viisi painotyyppiä, joita nimitän tässä seuraavasti:

1. завОд-tyyppi
2. стол-tyyppi
3. нос-tyyppi
4. волк-tyyppi

ЗавОд-tyyppi ЗавОд-tyypin sanoissa paino on niin yksikössä kuin monikossa vartalolla:

sija	yks.	mon.
nom.	завОд	завОды
gen.	завОда	завОдов
dat.	завОду	завОдам
akk.	завОд	завОды
instr.	завОдом	завОдами
prep.	завОде	завОдах

Tähän tyyppiin kuuluu suuri osa maskuliineista. Joukossa on

1. johtamattomia (непроизводные) sanoja kuten барАн, стул, нарОд, соЮз, закОн.
2. paljon johdettuja (производные) начАльник, грОхот, зАработок, отдЕл, подокОнник
3. melko uusia lainoja: чемодАн, билЕт, магазИн, трамвАй
4. erisnimiä ИвАн, НиколАй, БетхОвен, ДунАй

Стол-tyyppi Стол-tyypin sanoilla paino on yksikön nominatiivissa (ja akkusatiivissa) teknisesti ottaen vartalolla (usein suffiksilla, kuten -ец), kaikissa muissa muodoissa päätteellä. Käytännössä tuloksena on paradigma, jossa paino on aina viimeisellä tavulla:

sija	yks.	mon.
nom.	стОл	столЫ
gen.	столА	столОв
dat.	столУ	столАм
akk.	стол	столЫ
instr.	столОм	столАми
prep.	столЕ	столАх

Tähän tyyppiin kuuluu monia johtamattomia yksitavuisia sanoja: бык, вол, вождь, врач, гриб, гроб, двор, дождь, ёж, карандаш, пирог, рубль, чердак.

Johdettujen sanojen osalta voidaan erottaa koko joukko suffikseja, jotka tuottavat tämän painotyyppin substantiivin:

- ец: [певЕц](#), [купЕц](#), [глупЕц](#)
  - Myös sanat, joissa ец ei enää nykykielen kannalta suffiksi: [отЕц](#), [конЕц](#), [песЕц](#)
- ик: [ученИк](#), [грузовИк](#), [большевИк](#), [старИк](#), [двойнИк](#)
- ак: [рыбАк](#), [дурАк](#), [казАк](#),
- як: [землЯк](#), [полЯк](#), [коньЯк](#)
- ок: [воротничОк](#), [белОк](#), [песОк](#), [потолОк](#)
- ун: [хвастУн](#), [бегУн](#)
- ух: [петУх](#), [пастУх](#)
- ач: [скрипАч](#), [силАч](#), [трубАч](#)
- ич: [ИльИч](#), [кирпИч](#)

Нос-tyyppi Нос-tyypissä paino on yksikössä vartalolla, monikossa päätteellä:

sija	yks.	mon.
nom.	нОс	носЫ
gen.	нОса	носОв
dat.	нОсу	носАм
akk.	нОс	носЫ
instr.	нОсом	носАми
prep.	о нОсе	о носАх

Tähän tyyppiin kuuluvat muun muassa seuraavat pääosin yksitavuiset sanat:

[альт](#), [бал](#), [бас](#), [борт](#), [бунт](#), [вал](#), [верх](#), [воз](#), [год](#), [гроб](#), [долг](#), [жир](#), [круг](#), [лад](#), [мозг](#), [мост](#), [низ](#), [нос](#), [пан](#), [пар](#), [пир](#), [плуг](#), [раз](#), [ряд](#), [сад](#), [суп](#), [сыр](#), [шаг](#), [шкаф](#), [торг](#), [чай](#)

Kannattaa huomata, että lähes kaikilla näistä sanoista on olemassa y-päätteinen lokatiivimuoto: на носУ, в рядУ jne.

Oman ryhmänsä tämän painotyyppin sisällä muodostavat sanat, joilla on epäsäännöllinen /a/-päätteinen monikon nominatiivi: [берег](#), [глаз](#), [голос](#), [холод](#), [друг](#), [князь](#).

Волк-tyyppi Волк-tyypin sanoilla paino on vartalolla yksikössä sekä monikon nominatiivi-/akkusatiivimuodoilla, muuten päätteellä:

sija	yks.	mon.
nom.	вОлк	вОлки
gen.	вОлка	волкОв
dat.	вОлку	волкАм
akk.	вОлка	волкОв
instr.	вОлком	волкАми

sija	yks.	mon.
prep.	вОлке	волкАх

Tähän ryhmään kuuluu lähinnä vanhoja kantavenäläisiä sanoja: бог, ветер, вОлос, вор, гость, гОлубь, гром, гусь, зверь, зуб, камень, кОрень, лЕбедь, лОсось, лОкоть, медведь, Окунь, хлеб, чёрт, уголь.

1.2.2 II deklinaation painotyypit

Toinen deklinaatio on sanapainon kannalta ehkä kielrnooppijalle kaikkein haastavin, sillä paino ei läheskään aina noudattele kaavaa, jossa yksikkö ja monikko olisivat johdonmukaisia kokonaisuuksia. Toisen deklinaation sanat voidaan painon perusteella jakaa seuraaviin kolmeen pääryhmään:

1. шкОла-tyyppi
2. Sanat, joilla yksikössä aina paino päätteellä
3. Sanat, joissa yksikön akkusatiivi muodostaa poikkeuksen

Toinen pääryhmä voidaan edelleen jakaa kolmeen alaryhmään:

- a) травА-tyyppi
- b) свечА-tyyppi
- c) волнА-tyyppi

Kolmannesta pääryhmästä voidaan erottaa alaluokat:

- a) рукА/головА-tyyppi
- b) ценА-tyyppi

Mainittujen pääryhmien ulkopuolelle jäävät muun muassa sanat дерЕвня sekä дОля.

ШкОла-tyyppi Tavallisin ja produktiivisin toisen deklinaation tyypeistä on школа-tyyppi, jonka sanoilla paino on muuttumattomasti aina vartalolla:

sija	yks.	mon.
nom.	шкОла	шкОлы
gen.	шкОлы	шкОл
dat.	шкОле	шкОлам
akk.	шкОлу	шкОлы
instr.	шкОлой	шкОлами
prep.	шкОле	шкОлах

Joukosta voi erottaa omiksi ryhmikseen:

1. johtamattomat sanat: **кОжа, мУха, вОля, лИпа, рЕпа, вЕра, лопАта, недЕля**
2. nykykielen kannalta johtamattomat sanat: **лОжка, свАдъба, пЕчка, нОжка**
3. lainat: **фабрика, кАфедра, культУра, газЕта, систЕма, полЕмика**

Sanat, joilla yksikössä paino aina päätteellä Kuten edellä todettiin, tämä joukko on mielekästä jakaa kolmeen alaryhmään, joita kaikkia yhdistää se, että kaikissa yksikön muodoissa paino on päätteellä mutta jotka eroavat sen perusteella, miten monikon painot asettuvat. Nämä tyypt eivät ole yhtä yleisiä kuin edellä mainittu школа-tyyppi, mutta niihin kuuluvat sanat ovat hyvin tavallisia.

ТравА-tyypin sanat ТравА-tyypin sanoilla monikon paino on aina vartalolla:

sija	yks.	mon.
nom.	травА	трАвы
gen.	травЫ	трАв
dat.	травЕ	трАвам
akk.	травУ	трАвы
instr.	травОй	трАвами
prep.	травЕ	трАвах

Tähän tyyppiin kuuluvat muun muassa seuraavat kaksitavuiset sanat: **бедА, вдовА, веснА, ветлА, винА, войнА, главА, грядА, дырА, женА, звездА, змеЯ, иглА, игрА, икрА, козА, лунА, норА, нуждА, овцА, осА, пилА, пчелА, рудА, свиньЯ, семьЯ, скалА, сестрА, смолаА, совА, соснА, стрелА, струнА, странА, трубА**

Lisäksi seuraavia kolmitavuisia ота-päätteisiä: **кислотА, красотА, высотА, сиротА, колбасА**.

свечА-tyyppi СвечА-tyypin monikon paino on obliikvisijoissa päätteellä:

sija	yks.	mon.
nom.	свечА	свЕчы
gen.	свечЫ	свеч
dat.	свечЕ	свечАм
akk.	свечУ	свЕчи
instr.	свечОй	свечАми
prep.	свечЕ	свечАх

Tämä tyyppi ei ole yleinen, mutta sisältää esimerkiksi sanat **железА, сковородА, строкА, простынЯ**.

волнА-tyyppi ВолнА-tyypin sanoilla monikon nominatiivin päätte on vartalolla, mutta obliikvisijoissa on rinnakkaismuotoja (molempi painovaihtoehto mahdollinen):

sija	yks.	mon.
nom.	волнА	вОлны
gen.	волнЫ	вОлн
dat.	волнЕ	вОлнам ~ волнАм
akk.	волнУ	вОлны
instr.	волнОй	вОлнами ~ волнАми
prep.	волнЕ	вОлнах ~ волнАх

Волна-sanan lisäksi tähän harvinaiseen tyyppiin kuuluvat muun muassa дугА ('kaari'), судьбА, судья.

Sanat, joissa yksikön akkusatiivi muodostaa poikkeuksen Tähän ryhmään kuuluvat sanat ovat monet erittäin tavallisia, ja painon muuttuminen yksikköparadigman sisällä aiheuttaa kielenoppijan kannalta paljon epävarmuutta. Tässäkin on kuitenkin kyseessä säännönmukainen tyyppi, joka on mahdollista opetella. Jaan tyypin tässä kahteen alaryhmään. Kaikille ryhmille on yhteistä se, että yksikön akkusatiivissa paino on vartalolla, muissa yksikön muodoissa päätteellä.

рукА-tyyppi Рука-tyypin sanoilla monikon paino on obliikvisijoissa päätteellä:

sija	yks.	mon.
nom.	рукА	рУки
gen.	руки	рук
dat.	рукЕ	рукАм
akk.	рУку	рУки
instr.	рукОй	рукАми
prep.	рукЕ	рукАх

Tähän alatyyppiin voidaan lukea mm. seuraavat:

вода, гора, доскА, душА, зимА, крохА, косА, рекА, рукА, зимА, спинА, средА, стенА, стопА, щекА, ногА

Lisäksi samalla tavoin taipuvat eräät useampitavuiset sanat, kuten голова:

sija	yks.	mon.
nom.	головА	гОловы
gen.	головЫ	голОв
dat.	головЕ	головАм
akk.	гОлову	гОловы
instr.	головОй	головАми
prep.	головЕ	головАх

цена-tyyppi Tämän alatyypin sanoissa koko monikon paradigma saa painon vartalolle (joka genetiivin osalta tosin tarkoittaa väistyvän vokaalin tapauksessa viimeistä tavua):

sija	yks.	mon.
nom.	землЯ	зЕмли
gen.	землИ	земЕль
dat.	землЕ	зЕмлям
akk.	зЕмлю	зЕмли
instr.	землЁй	зЕмлями
prep.	землЕ	зЕмлях

Tyyppi on harvalukuinen, sen tavallisimpia sanoja ovat **ценА**, **землЯ**, **избА** ('pieni mökki').

1.2.3 III deklinaation painotyyppejä

Kolmas deklinaatio voidaan jakaa kahteen pääryhmään:

1. Тетрадь-tyyppi
2. Вещь-tyyppi

тетрадь-tyyppi Тетрадь-tyyppi on produktiivinen ja yleinen. Paino lankeaa kaikissa muodoissa vartalolle:

sija	yks.	mon.
nom.	тетрАдЬ	тетрАди
gen.	тетрАди	тетрАдей
dat.	тетрАди	тетрАдям
akk.	тетрАдЬ	тетрАди
instr.	тетрАдью	тетрАдями
prep.	тетрАди	тетрАдях

Tyyppiin kuuluu suuri joukko sanoja, jotka voi jakaa karkeasti seuraaviin alaryhmiin:

1. Yksitavuisia: **жизнь**, **жесть**, **сталь**, **шерсть**, **нефть**,
2. Kaksitavuisia: **ладОнЬ**, **кровАть**, **постЕль**, **прЕлесть**, **пАмьятЬ**, **пОмощЬ**
3. Suurin osa **ость**-päätteisistä kuuluu tähän tyyppiin (näillä yleensä ei monikkomuotoja): **рАдость**, **глУпость**, **неожИданность**
4. Vierasperäisiä: **морАль**, **медАль**, **форЕль**, **панЕль**

вещь-tyyppi Вещь-tyyppiin kuuluvat III deklinaation sanat, joissa monikon obliikvisi-joissa paino lankeaa päätteelle:

sija	yks.	mon.
nom.	вЕщь	вЕщи
gen.	вЕщи	вещЕй
dat.	вЕщи	вещАм
akk.	вЕщь	вЕщи
instr.	вЕщью	вещАми
prep.	вЕщи	вещАх

Tähän ryhmään kuuluvat sanat voidaan pituutensa ja muodostustapansa perusteella jaotella seuraavasti:

1. Yksitavuisia johtamattomia: **в**есть, **в**ласть, **н**очь, **р**ечь, **р**ояль, **с**ельдь, **с**еть, **с**мерть, **с**насть, **с**оль, **с**трасть, **ч**асть
2. Useampitavuisia, pääosin johdettuja: **в**Едомость, **л**Опасть, **л**Ошадь, **м**Елочь, **н**Овость, **О**бласть, **с**кОрость, **с**тЕпень, **пл**Ощадь, **п**Овесть, **ц**Ерковь, **ч**Етверть

Lisäksi muutamat sanat kuten **п**ечь kuuluvat tähän tyyppiin, mutta niillä on olemassa lokatiivimuoto (в **п**ечИ).

1.2.4 IV deklinaation painotyyppejä

Neljäs deklinaatio jakautuu painotyyppien puolesta seuraaviin ryhmiin:

1. богатство-tyyppi
2. слово-tyyppi
3. письмо-tyyppi

Богатство-tyyppi Neljännen deklinaation perustyyppiä edustavat богатство-sanan kaltaiset sanat, joilla paino pysyy joka muodossa vartalolla.

sija	yks.	mon.
nom.	богАтство	богАтства
gen.	богАтства	богАтств
dat.	богАтству	богАтствам
instr.	богАтством	богАтствами
prep.	богАтстве	богАтствах

Tähän ryhmään kuuluu seuraavanlaisia sanoja:

- **ще**-suffiksi: **жилИще**
- painoton **-ство**-suffiksi: **богатство**, **Общество**, **кАчество**, **лекАрство**
- suurin osa painollisista **ство**-suffikseista: **вещество**, **божество**
- **ние**-suffiksi, **тие**-suffiksi: **наслаждение**, **объявление**, **старАние**, **понЯтие**, **предприЯтие**

- ичко-deminutiivit: **сердЕчко, окОшечко**

слово-tyyppi Erotuksena edellisestä tyyppissä lankeavat tässä tyyppissä monikon päätesarjan kaikki painot päätteelle:

sija	yks.	mon.
nom.	слОво	словА
gen.	слОва	слов
dat.	слОву	словАм
instr.	слОвом	словАми
prep.	слОве	словАх

Тyyppiin kuuluu muun muassa: - **kaksitavuisia johtamattomia** sanoja: вОйско, дЕло, лЕто, мАсло, мЕсто, мОре, мБло, пОле, прАво, сЕрдце, слОво, стАдо, тЕло - **kolmetavuisia**, joissa paino siirtyy ensimmäiseltä tavulta viimeiselle: зЕркало, Облако - poikkeustapauksia: дЕрево, Озеро

Письмо-tyyppi Письмо-tyypin sanoissa kaikkien yksikkömuotojen painot ovat päätteellä. Monikossa paino siirtyy edelliselle tavulle:

sija	yks.	mon.
nom.	письмО	пИсьма
gen.	письмА	пИсем
dat.	письмУ	пИсьмам
instr.	письмОм	пИсьмами
prep.	письмЕ	пИсьмах

Tähän tyyppiin kuuluu: - **kaksitavuisia johtamattomia** sanoja: бедрО, бельмО, бревнО, ведрО, веслО, винО, гнездО, звенО, зернО, кольцоО, крылО, лицО, окнО, перО, плечО, стеклО, числО, ядрО, яйцО, - **kolmitavuisia** sanoja: веретенО, колесо, ремесло - eräitä **ство-johdettuja** sanoja: **меньшинство**

Huomaa seuraavien sanojen vartaloissa tapahtuvat muutokset: **яйцо, плечо, кольцо**

Nikunlassi, Ahti. 2002. *Johdatus Venäjän Kieleen Ja Sen Tutkimukseen*. Helsinki: Finn Lectura.

Исаченко, Александр. 2003[1965]. *Грамматический Строй Русского Языка В Сопоставлении С Словацким. Морфология. Часть 1, 2*. Москва: Языки славянской культуры. <https://www.litres.ru/a-v-isachenko/grammaticheskiy-stroy-russkogo-yazyka-v-sopostavlenii-s-slovaцким-morfologiya-chast-1-2/>

Касаткин, Л. Л. 2006. *Современный Русский Язык: Фонетика*. Moskva: Academia.

Шелякин, М.А. 2006. *Справочник По Русской Грамматике*. drofa.